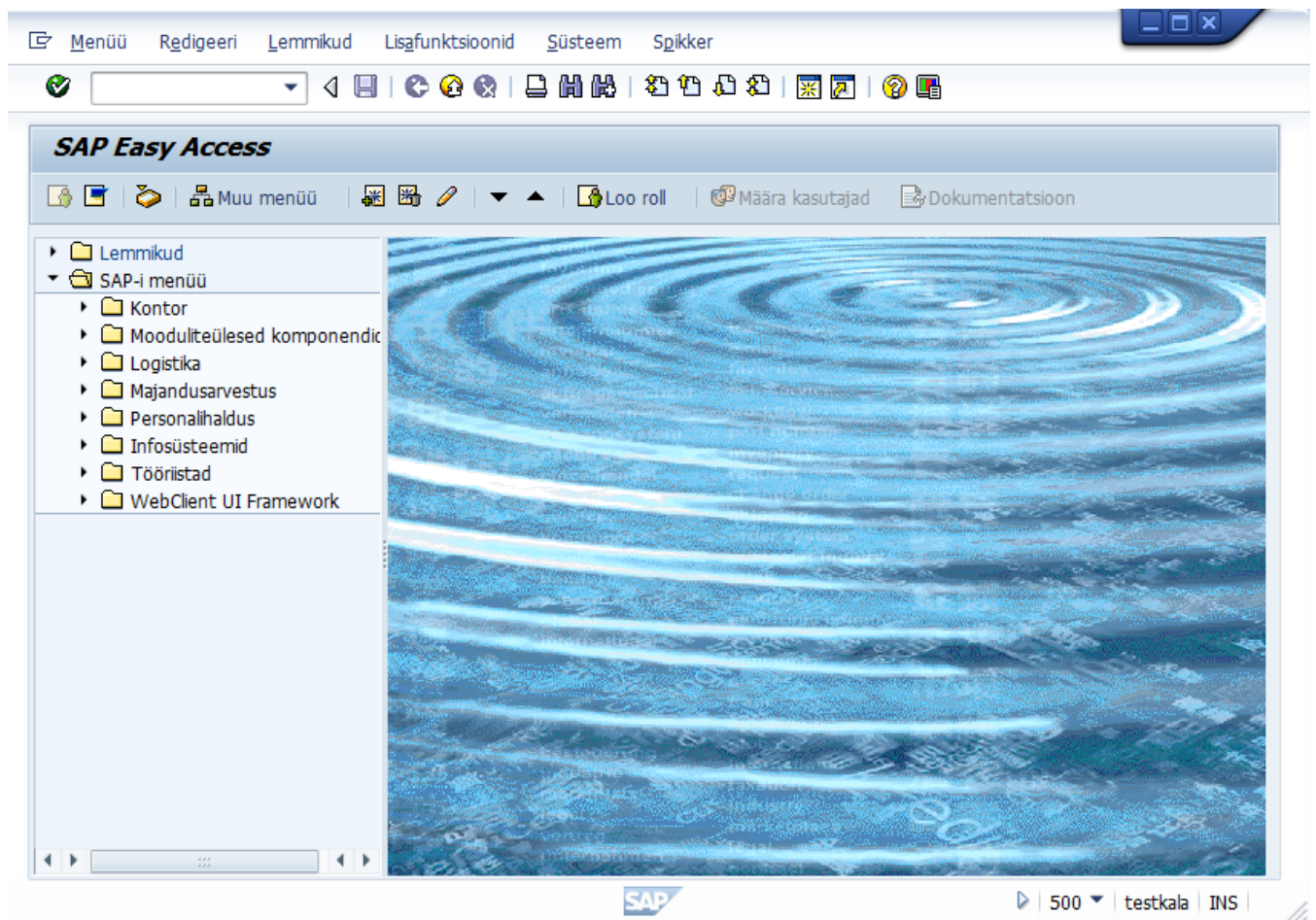


SAP (ET)

Nupukoolituse juhend



Kuupäev	Autor	Kirjeldus
Urve Sarap	21.02.2013	Esmane kirjeldamine
Urve Sarap	28.10.2015	Juhendi täiendamine
Andreas Aho	03.11.2016	Juhendi täiendamine ja vormindamine

Sisukord

SISSEJUHATUS	3
1. SAP SÜSTEEMI KÄIVITAMINE JA SULGEMINE	3
1.1. ESMAKORDNE SÜSTEEMI SISENEMINE	4
1.2. SÜSTEEMIST VÄLJUMINE.....	5
2. SAP SÜSTEEMIAKEN	7
3. SAP MENÜÜD	9
3.1. SÜSTEEMI TÖÖRISTARIBA.....	10
4. SÜSTEEMI INFO	12
4.1. INFORIBA	12
4.2. OLEKURIBA.....	12
4.3. KASUTAJA LEMMIKUD (TOIMINGUD).....	13
5. SAP SEANSID	16
5.1. UUE SEANSI LOOMINE/ KASUTAMINE /LÕPETAMINE	16
5.2. SAP SEANSSIDE KASUTAMINE	17
6. TOIMINGUTE KOODID	18
6.1. TOIMINGU LÕPETAMINE, KATKESTAMINE.....	19
7. SAP TOIMINGUTE KASUTAMINE	21
7.1. VAHELEHED EHK TAB-ID	24
7.2. ANDMETE SALVESTAMINE AKNAS	26
7.3. LÕIKA/KOPEERI/KLEEBI FUNKTSIOONIDE KASUTAMINE.....	26
8. KASUTAJAPÕHISED SÄTTED JA SEADISTUSED	27
8.1. ÜLDSÄTTED	27
8.2. MENÜÜDE KASUTAJAPÕHISED SEADISTUSED.....	28
9. SAP VEATEATED	29


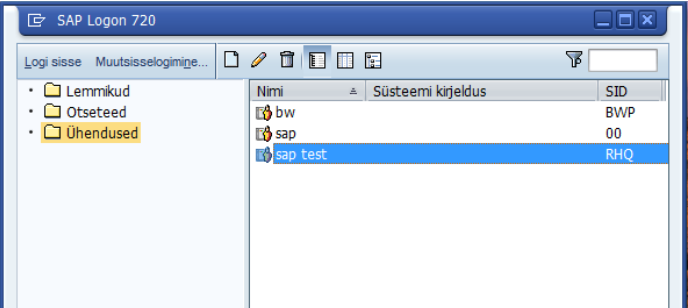
Sissejuhatus

Algkoolituse juhend on loodud uutele SAPI kasutajatele, et selgitada SAP kasutajaliidese ülesehitust ning lihtsamaid navigeerimise võimalusi.

Koolitusmaterjal pole üksnes koolitusel osalejate abivahend töö tõhustamiseks, vaid ka abimaterjal igapäevatöös SAP tarkvaraga.

SAP töökeskkond on tavakasutajale tõlgitud üksikute eranditega eesti keelde.

1. SAP süsteemi käivitamine ja sulgemine

<p>SAP kasutamiseks on tarvis, et kasutaja arvutisse oleks installeeritud SAP GUI. Reeglina annab selle installeeritusest teada SAP logon ikoon desktopil.</p>													
<p>Süsteemi logimiseks tuleb klikkida SAP logon ikoonil.</p> <p>Logimise aken näitab kõiki defineeritud SAP-süsteeme. Väljapakutud süsteemide seast tuleb valida sobiv keskkond (test või tootmine) ja teha hiirega topelt klikk või klikkida Logi sisse nupule.</p>	 <table border="1"><thead><tr><th>Nimi</th><th>Süsteemi kirjeldus</th><th>SID</th></tr></thead><tbody><tr><td>bw</td><td></td><td>BWP</td></tr><tr><td>sap</td><td></td><td>00</td></tr><tr><td>sap test</td><td></td><td>RHQ</td></tr></tbody></table>	Nimi	Süsteemi kirjeldus	SID	bw		BWP	sap		00	sap test		RHQ
Nimi	Süsteemi kirjeldus	SID											
bw		BWP											
sap		00											
sap test		RHQ											

1.1. Esmakordne süsteemi sisenemine

Süsteemi kasutamise eelduseks peab süsteemi administraator andma kasutajale kasutajatunnuse ja esialgse parooli. Süsteemi sisenemise käigus tuleb algselt antud parool vahetada üksnes kasutajale teadaoleva parooli vastu ning oma parool ka meelde jätta (mitte kirjutada märkmepaberile ega kleepida seda arvuti kuvari külge). Peale seda saab edaspidi süsteemi siseneda juba enda kasutajatunnuse ja parooliga.

SAP süsteemi logimiseks tuleb logimisaknas läbida järgmised sammud:

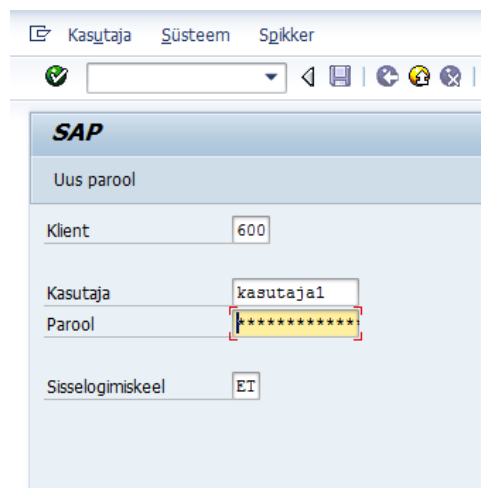
Klient väljale sisestada SAP keskkonna kood:
tootmiskeskond 600, testkeskkond 500.

Kasutaja väljale sisestada kasutajatunnus
(koolitusel koolitatava ID).

Parool väljale sisestada (esialgne) parool, mille süsteemi administraator (või koolitaja) kasutajale annab.

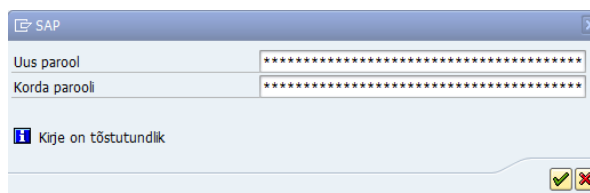
Sisselogimiskeel väljale sisestada ET
(eestikeelne keskkond).

Vajutada klahvile **Enter**.



Esmakordsel süsteemi sisenemisel peab kasutaja ära muutma oma algse parooli. Selleks kuvab süsteem uue parooli sisestamise dialoogivormi:


Uus parool väljale tuleb sisestada uus parool. Uue parooli sisestamisel kuvatakse parooli sisestamisel tärnid (*), liigub üksnes kursor. Süsteemi turvalisuse kaalutlustel ei näidata sisestatavaid parooli. Järgmisele väljale **Korda parooli** liikumiseks võib vajutada **TAB** klahvi. **Korda parooli** väljale tuleb sisestada valitud parool veelkord – täpselt samamoodi, nagu eelnevale väljale.





SAPi paroolidele nõuded:

- Parooli lühim pikkus 8 märki
- Parool peab sisaldama vähemalt 2 väikest tähte
- Parool peab sisaldama vähemalt 2 suurt tähte
- Parool peab sisaldama vähemalt 2 numbri
- Parool kehtib 90 päeva
- 5 viimast parooli ei saa kasutada

Kui parool või kasutajanimi on sisestatud valesti, annab süsteem sellest teada teatega:

Edasi liikumiseks tuleb klõpsata  või vajutada **Enter** klahvi. Juhul, kui parooli vahetus oli edukas, kuvab süsteem alumisel tööribal

 Nimi või parool on vale (korrake sisselogimist).

 Parool on muudetud.





Töökeskkonnas on kasutaja parool esmakordsel sisenemisel on **ALGus123**.

Testis on algparool **init1234**

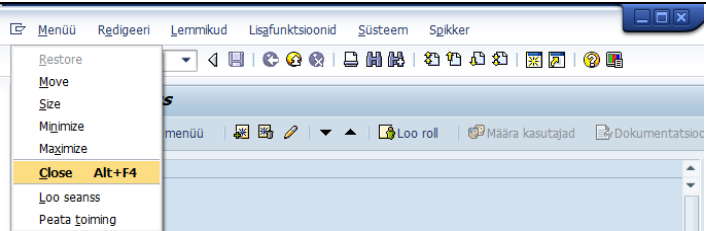
1.2. Süsteemist väljumine

Mistahes süsteemi vormil olles saab väljuda kasutades ühte järgmistest kombinatsioonidest:

Klikates  ikoonil SAP akna paremas ülemises nurgas (juhul, kui käib vaid üks sessioon).



Klõkkides **Menüü->Close** akna vasakus ülemises nurgas

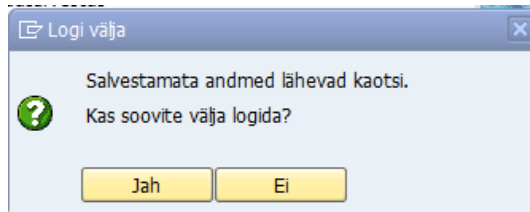
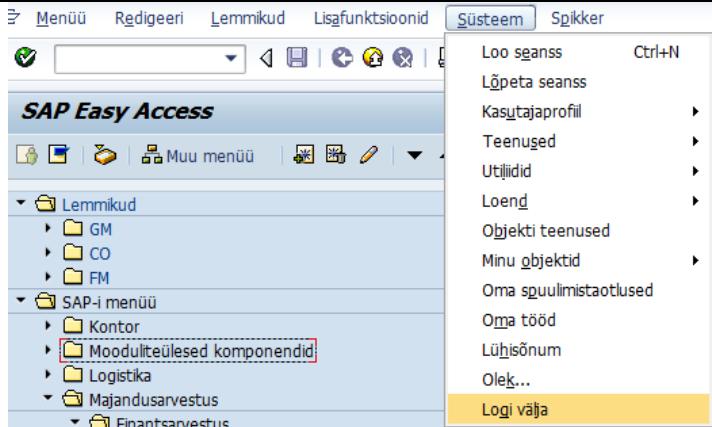


Süsteemi menüüst valides menüüpunktist **Süsteem -> Logi välja**

Logi välja dialoogiaken avaneb informeerides kasutajat, et kõik salvestamata andmed kaovad peale väljumist.

Kui aga ei soovita enam SAPiga tööd teha, tuleb valida **Jah**. Süsteem sulgeb kõik sessioonid. Väljalogimine on õnnestunud!

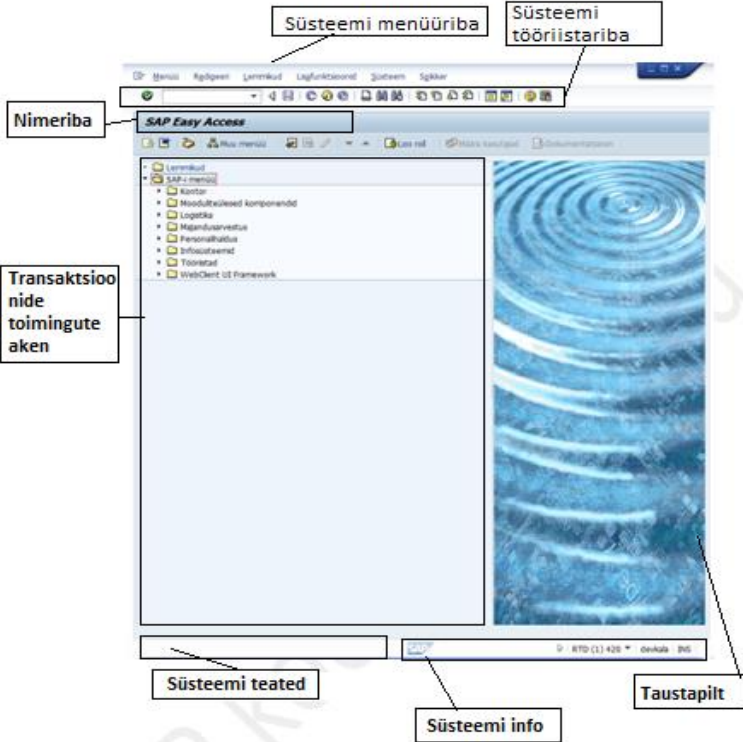
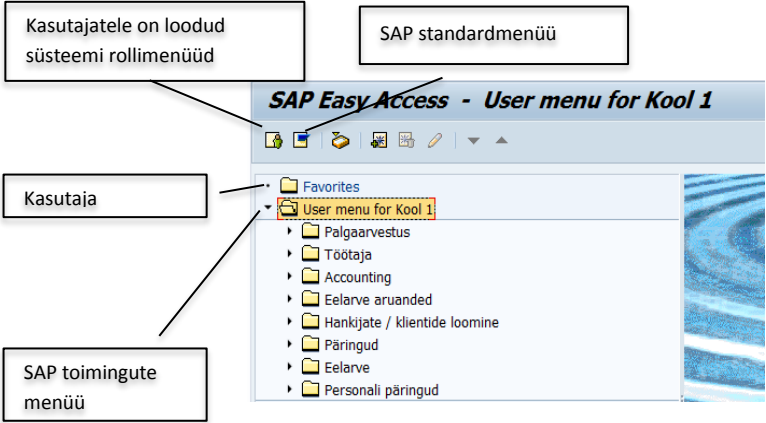
Kui on kahtlus, et kõik andmed pole salvestatud, on otstarbekas süsteemist välja logimine katkestada nupuga **Ei**.

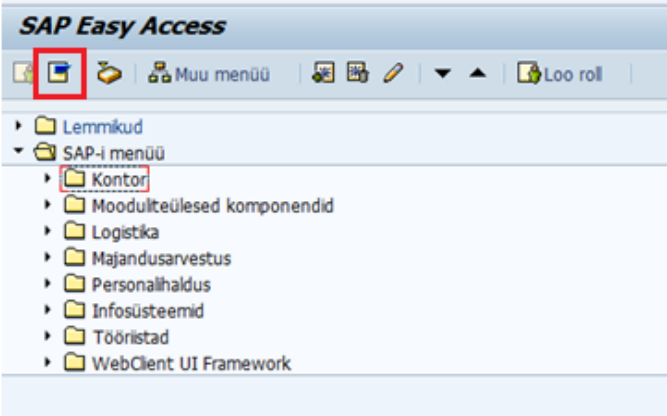
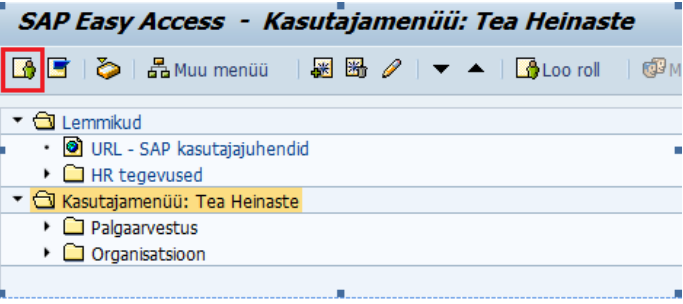


Tulenevalt turvareeglitest, suletakse SAP töökeskkond automaatselt 1h möõdukes. Sellepärast on soovitatav arvuti juurest lahkudes pooleliolevad töõd salvestada.

2. SAP süsteemiaken



SAP süsteemiaken on töökeskkond, kus kasutaja saab käivitada olulisi SAP toiminguid. SAP süsteemiaken koosneb mitmest eri komponendist:

<ul style="list-style-type: none"> • Süsteemi menüüriba – süsteemi seaded • Süsteemi tööriistariba – enam kasutatavad süsteemi tegevused • Nimeriba – kuvab toimingu pealkirja ja/või kasutaja nime • Toimingute – sisulise töö tegemise koht • Süsteemi info – süsteemi parameetrite kuva <p>SAP taustapilt – SAP kujunduslik element</p>	 <p>The screenshot shows the SAP Easy Access main interface. Labels point to the following components: <ul style="list-style-type: none"> Süsteemi menüüriba: The top menu bar. Süsteemi tööriistariba: The toolbar below the menu bar. Nimeriba: The breadcrumb area showing the current path. Transaktsioonide toimingute aken: The main content area displaying a list of transactions. Süsteemi teated: The notification bar at the bottom left. Süsteemi info: The system information bar at the bottom right. Taustapilt: The decorative background image on the right side. </p>
<p>Toimingute aken</p> <p>Toimingute aknas kuvatakse kasutajatele sisuliseks tööks vajalikud menüüd, eelistused ning Toimingud (SAP toimingute menüü).</p>	 <p>The screenshot shows the 'User menu for Kool 1' in SAP Easy Access. Labels point to the following components: <ul style="list-style-type: none"> Kasutajatele on loodud süsteemi rollimenüüd: Points to the 'User menu for Kool 1' folder. SAP standardmenüü: Points to the 'Favorites' folder. Kasutaja: Points to the 'User menu for Kool 1' folder. SAP toimingute menüü: Points to the list of transaction folders under the user menu. </p>

<p>Standardmenüü</p>	<p>Standardmenüüs kuvatakse kõik standardlahenduse menüüd, milles saab toiminguid käivitada vastavalt kasutajale antud õigustele.</p>  <p>The screenshot shows the SAP Easy Access interface. The title bar reads 'SAP Easy Access'. Below it is a toolbar with icons for home, SAP, and other functions. A red box highlights the SAP icon. The main menu is expanded to show 'SAP-i menüü' (SAP menu) with sub-items: 'Kontor' (highlighted with a red box), 'Mooduliteülesed komponendid', 'Logistika', 'Majandusarvestus', 'Personalihaldus', 'Infosüsteemid', 'Tööristad', and 'WebClient UI Framework'.</p>
<p>Kasutajamenüü</p>	<p>SAP kasutajatele on loodud süsteemi rollimenüüd, mis koosnevad üksnes sellistest Toimingutest, mida on tarvis kasutada oma rolli (tööülesannete) teostamiseks.</p> <p>Kui menüüks on kasutajamenüü, kuvatakse kasutaja nimi peamenüü vastavale reale.</p>  <p>The screenshot shows the SAP Easy Access interface for a user named Tea Heinaste. The title bar reads 'SAP Easy Access - Kasutajamenüü: Tea Heinaste'. Below it is a toolbar with icons for home, SAP, and other functions. A red box highlights the SAP icon. The main menu is expanded to show 'Kasutajamenüü: Tea Heinaste' (highlighted with a yellow background) with sub-items: 'Palgaarvestus' and 'Organisatsioon'.</p>

3. SAP menüüd

SAP ülemises servas kuvatakse kasutaja menüü.

	Süsteemi menüü SAP akna vähendamiseks, sulgemiseks või käivitatud toimingute peatamiseks
Redigeeri	Siin saab redigeerida toimingute sisu. Näiteks <i>muuta</i> , <i>kopeerida</i> , <i>kustutada rida</i> . Samuti saab toimingute tühistada.
Lemmikud	Lemmikute haldamise menüü
Lisafunktsioonid	Tehnilised üksikasjad – kuvatakse toimingute info. Sätted - saab seadistada tehniliste toimingukoodide kuvamise menüüdes
Süsteem	Süsteem sisaldab funktsioone, mis on samad kogu süsteemile, näiteks sessiooni loomine (Loo seanss – Ctrl-N) ja välja logimine (Logi välja).
Kui kõik menüüpunktid ei mahu ekraanile, saab need kuvada nupust	





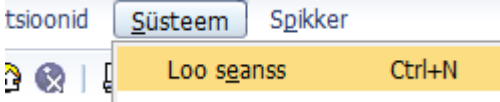



3.1. Süsteemi tööriistariba

Süsteemi **tööriistariba** sisaldab nuppe, mis aitavad teostada kõige tavalisemaid transaktsioone nagu salvestamine ja sisestamine.



Funktsioonid standardsel tööriistaribal on järgmised:

Nupp	Nimi	Funktsioon
	Toimingu/ sisestamine toimingu	Toimingute ehk transaktsioonide sisestamise aken.
	Toimingu/ käivitamine toimingu	Kinnitab andmed, mille kasutaja on valinud või sisestanud. Sama funktsiooni täidab ka Enter klahv. Ei salvesta tehtud tööd.
	Salvesta (Cntr+S)	Salvestab tehtud töö. Sama funktsioon on korraldusel Salvesta menüüs Redigeeri .
	Tagasi (F3)	Pöördub tagasi eelmise tööekraani juurde ilma andmeid salvestamata. Väljudes küsib süsteem, kas salvestada. Juhul, kui vaadeldaval ekraanil on välju, mille täitmine on kohustuslik, tuleb enne need täita.
	Välju (Shift+F3)	Väljub vaadeldavast funktsioonist ilma tööd salvestamata. Viib kasutaja tagasi algele ekraanivormile või SAPI algele menüü vormile. Väljudes küsib süsteem, kas salvestada.
	Tühista (F12)	Tühistab vaadeldava ülesande ilma andmeid salvestamata. Sama funktsioon nagu Tühista korraldusel redigeeri menüüs.
	Prindi (Cntr+P)	Prindib vaadeldaval ekraanivormil olevad andmed.
	Otsi (Cntr+F)	Vaadeldava ekraanivormi andmete otsimine. Otsing toimib ka sõnaosa järgi.
	Otsi järgmine (Cntr+G)	Võimaldab teostada laiendatud funktsionaalsusega otsimist vaadeldaval ekraanivormil. Liigub esmase otsingu järgi järgmisele otsingule vastava väljani
	Esimene leht	Liikumine esimesele lehele. Sama funktsiooni täidab ka klahvikombinatsioon CTRL + Page Up. Lehtede vahel liikumised toimivad ka aruannetes.

	Eelmine leht	Liikumine eelmisele lehele. Sama funktsiooni täidab ka klahv Page Up. Lehtede vahel liikumised toimivad ka aruannetes.
	Järgmine leht	Liikumine järgmisele lehele. Sama funktsiooni täidab ka klahv Page Down. Lehtede vahel liikumised toimivad ka aruannetes.
	Viimane leht	Liikumine viimasele lehele. Sama funktsiooni täidab ka klahvikombinatsioon CTRL + Page Up. Lehtede vahel liikumised toimivad ka aruannetes.
	Loob uue seansi / sessiooni	Uue SAP sessiooni loomine. Sama funktsiooni täidab ka Create session menüüs System. 
	Genereerib otsetee	Võimaldab paigutada desktopile funktsiooni, vormi, aruande või Toimingu shortcuti.
	Spikker (F1)	Selle välja abitekst, millel kursor on positsioneeritud.
	Seadista koh.paigutus	Võimaldab kasutajal kohandada kuvamise parameetreid.

4. Süsteemi info

Süsteemi info annab kasutajale üldist informatsiooni SAP süsteemi oleku kohta.



4.1. Inforiba

Nupp	Kuvatakse toimingutega toimuvaid teated
	tähistab süsteemi informatiivset teadet, tavaliselt olukorras, kus transaktsioon on edukalt sooritatud Muudatused on tehtud
	tähistab hoiatust, tavaliselt olukorras, kus Toimingu käigus on mõni väli täitmata jäänud või on eksitud andmete sisestamisel. Kuigi hoiatusteated on informatiivset laadi, võivad need sisaldada olulist teavet, millele tuleb tähelepanu pöörata. Hoiatusteadetest saab edasi Enterile vajutades. Viimase 5 märgi kasutus väljal NAME1 on piiratud
	tähistab veateadet. Esineb olukordades, kus transaktsioon on katkestanud kriitilise vea tõttu. Täitke kõik kohustuslikud väljad.

4.2. Olekuriba

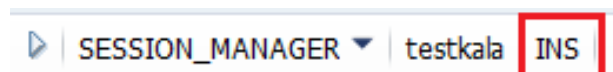
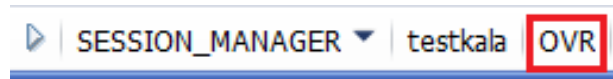
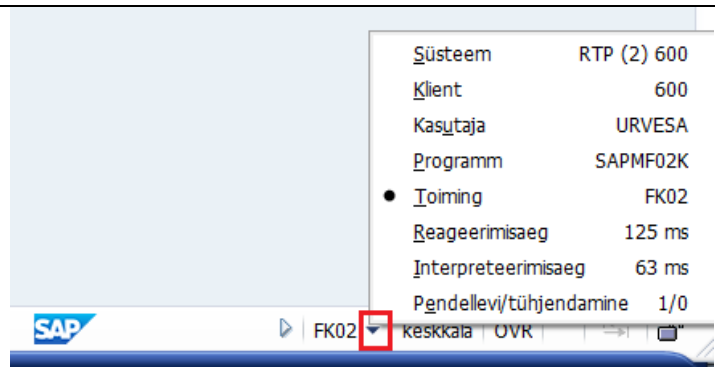
<p>Esimese olekuvälja kuvamiseks võib klõpsates ikoonil</p> <p>Klient- näitab serverit, mis SAP klienti parasjagu teenindab. (600-tootmine, 500-test)</p> <p>Kasutaja- kasutaja ID</p> <p>Toiming – SAP tehniline toimingukood</p>	
--	--

Aktiveerides vastava inforea rea ees , kuvatakse olekuribal just see info.

Kasulik kasutajal valida toimingu info, kui kasutatakse mitut akent korraga.

Teine olekuväli näitab serverit (keskkala)

Kolmas olekuväli kirjeldab andmete sisestamise viisi: sellel väljal klikkides saab valida ülekirjutamise režiimi (**Overwrite = OVR**) ja lisamise (**Insert = INS**) vahel.



NB! Niipea, kui klikkida **OVR** või **INS** lahtris, muutub ka sisestusrežiim.

4.3. Kasutaja lemmikud (toimingud)

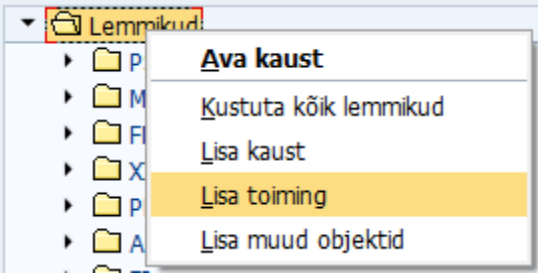
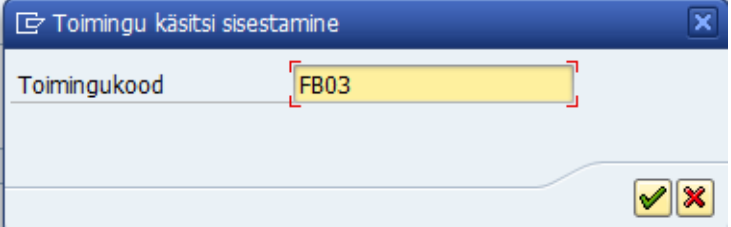
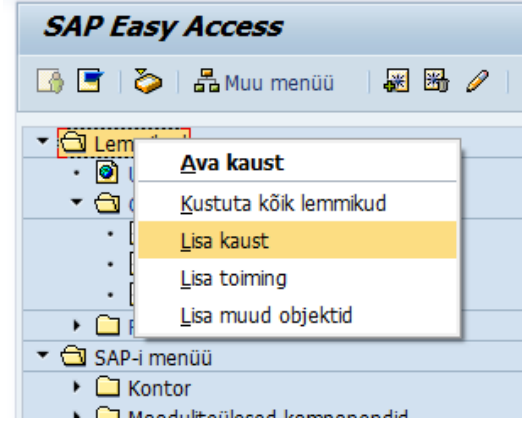
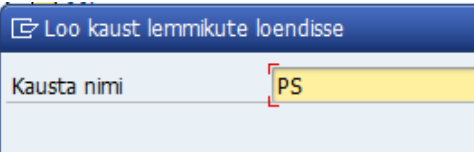
Sagedamini kasutatavad toimingud soovitame lisada **Lemmikud** loendisse loogilisse järjestusse. Nii on need hiljem töö käigus lihtsamini leitavad.

Lemmikute lisamine

Lemmikute lisamiseks on mitu võimalust.

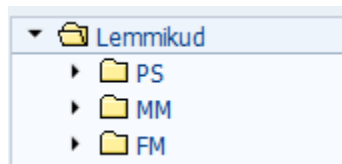
Kasutada saab nii **parema klikiga loomist** kui menüüst **hiirega lohistamise** funktsiooni:



<p>Kasutades menüüriba:</p> <p>Valida Lemmikud alt Lisa toiming.</p> <p>Alternatiivne lahendus on lohistada hiirega toimingute loendis soovitud toiming Lemmikute alla.</p>	
<p>Avanenud aknasse kirjutada soovitud toimingu kood ning salvestamiseks vajutades Enter või linnukest.</p>	
<p>Lemmikute kaustad</p> <p>Lemmikud võib jaotada kaustadesse vastavalt kasutaja soovile, nt moodulite või tegevuste lõikes.</p> <p>Kausta lisamiseks lisada parema hiireklikiga Lemmikud -> Lisa kaust ning määrata kausta nimi.</p>	 

Moodulipõhise kausta loomine

Näide loodud moodulipõhistest kaustadest



5. SAP seansid

SAP sessioonideks nimetatakse SAP aknaid. Mitu samaaegselt avatud sessiooni võimaldab töötada rohkem kui ühe Toiminguga korraga, mis omakorda hoiab kokku aega.





Avatuna võib hoida kuni **6 sessiooni** ning täita erinevaid või samu ülesandeid igaühes nendest. Avatud sessioonide vahel võib liikuda ja iga sessiooni võib sulgeda ilma süsteemist välja logimata. Iga sessioon on ülejäänutest iseseisev. Nt esimese sessiooni sulgemine ei põhjusta ka teiste sessioonide sulgemist.

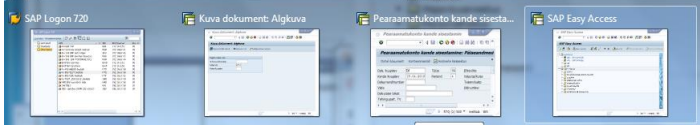
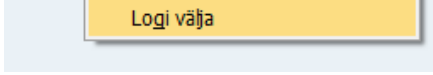
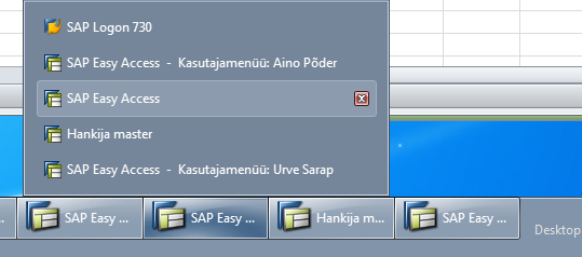
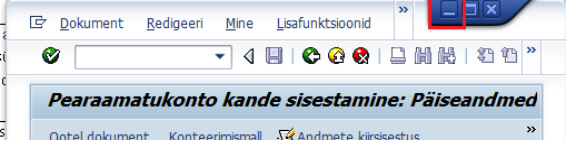




Kuigi SAP võimaldab korraga **kuni 6 sessiooni** avatuna hoida, tuleb arvestada, et korraga mitme sessiooni lahtihoidmine võib kokkuvõttes põhjustada süsteemi aeglasemalt töötamist.

5.1. Uue seansi loomine/ kasutamine /lõpetamine

<p>Sessiooni võib luua igal ajal. Andmed juba avatud sessioonidest ei kao uue sessiooni avamisega. Uue sessiooni loomiseks süsteemis: valida menüüribalt Süsteem-> Loo seanss või</p>  <p>klikkida nupule</p>	
<p>Süsteem avab lisaakna. Uus sessioon muutub aktiivseks sessiooniks ning jääb selleks senikauaks kuni valitakse mõni teine (avatud või uue) sessioon. Igal sessioonil on sessiooninumber, mis kuvatakse sessiooni olekuribal. See ilmub süsteeminime kõrvale ümarsulgudesse:</p>	 A screenshot of the SAP status bar. It shows a play button icon, followed by 'RTQ (2) 500' where '(2)' is highlighted in yellow, then 'testkala' and 'INS'.



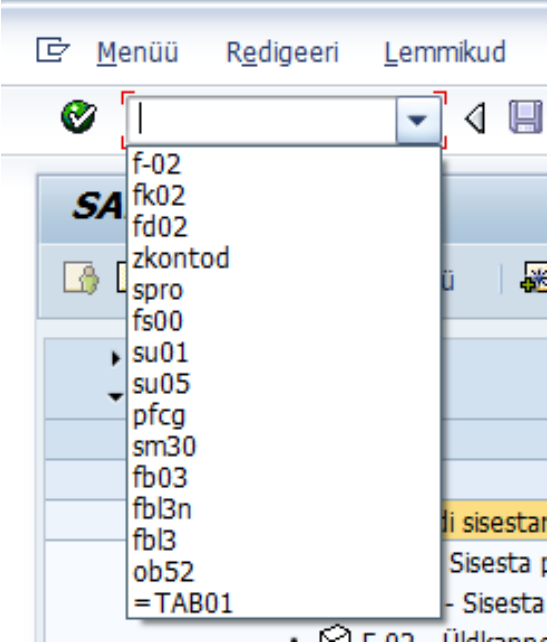
5.2. SAP seansside kasutamine

<p>Seansside vahel saab liikuda nii sageli kui on vajadus, seejuures mingeid andmeid kaotamata.</p>	
<p>Seanss on avatud nii kaua, kui kaua on kasutaja süsteemi sisselogitud. Süsteemist välja-logimisel lõpetatakse kõik sessioonid.</p>	
<p>Ühest seansist teise liikumiseks klõpsa ükskõik millisel selle akna osal, kuhu minna soovid (või kasuta määratletud klahve akende vahetamiseks). Valitud aken muutub aktiivseks.</p>	
<p>Kui on avatud mitu sessiooni, võib minimeerida sessioonid, mida ei kasutata. Hilisemaks kasutamiseks saab need taastada klõpsates vastaval sümbolil staatuseribal ning tehes sellega sessioon aktiivseks.</p>	
<p>SAP seansi lõpetamine</p> <p>Kui sessiooniga enam midagi edasi teha ei soovita, oleks korrektne see lõpetada, sest iga seanss kasutab SAP serveri ressursse.</p>	<p>Süsteem -> Lõpeta seanss</p> <p>või nupust </p>

 Kui avatud on ainult üks sessioon ja see lõpetatakse, siis tähendab see süsteemist välja logimist. Enne välja logimist pakub süsteem võimaluse andmeid salvestada.

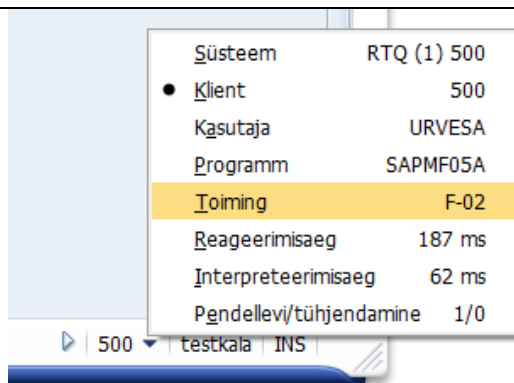
6. Toimingute koodid

SAP süsteemis on igal toiminguga seotud **unikaalne kood**. Toimingukood koosneb tähtedest, numbritest või mõlemast, näiteks FB05 või GMGRANT. Toimingu alustamiseks tuleb Toimingukood sisestada käsureale ja vajutada Enter. Kuigi toimingu otstarbekas kasutamiseks ei nõua olulisemate koodide meelespidamist, on see kiireim viis SAP süsteemis navigeerimiseks ja erinevate toimingute käivitamiseks.

<p>Toimingu käivitamine</p> <p>Toimingukoodi sisestamiseks ja Toimingu alustamiseks: asetada kursor tööriista riba sisestusväljale ja sisestada Toimingukood ja seejärel Enter.</p>	 <p>NB! Kui sisestusväli pole nähtav, vajuta hallile kolmnurgale, pärast seda on Toimingute sisestamise aken uuesti kasutuses.</p>
<p>Viimaste toimingute loend</p> <p>SAP salvestab viimased 15 kasutaja poolt kasutatud Toimingukoodi, mille loetelu avaneb  abil.</p> <p>Klõpsates koodil, käivitatakse vastav transaktsioon / toiming.</p>	

Toimingu koodi leidmine

Kasutatava toimingu tehnilise koodi leidmiseks klikkige all paremal olekuribal esimesele väljale. Seal kuvatakse süsteemi parameetrid, sh ka toimingu koodi.



6.1. Toimingu lõpetamine, katkestamine

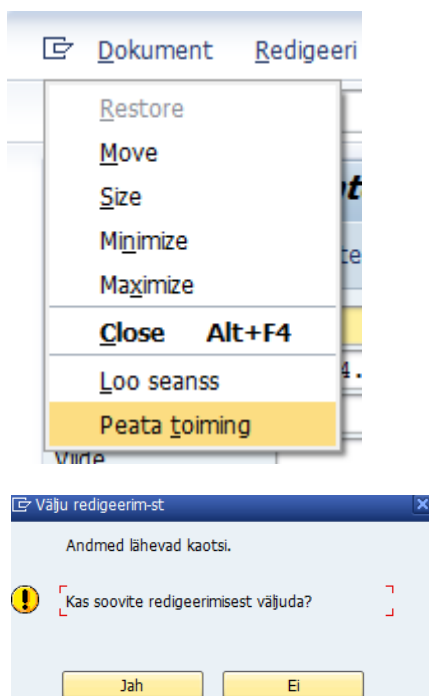
Toimingu lõpetamine

Tööriistaribal klikkida 

Kui andmed on juba salvestatud või kui uusi andmeid ei ole sisestatud, lõpetab süsteem konkreetse Toimingu ning suundub tagasi rakenduse esialgsesse aknasse.


Kui on sisestatud andmeid ja need on salvestamata, kuvab süsteem dialoogikasti, tehes ettepaneku andmete salvestamiseks.

Andmete salvestamiseks ja töö lõpetamiseks valida **Jah**. Töö lõpetamiseks andmeid salvestamata valida **Ei**.

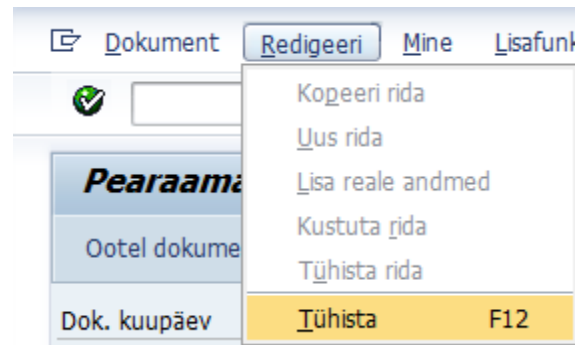


Toimingu katkestamine

Sisestatud, kuid veel salvestamata andmed on võimalik kustutada. Näiteks on puudu osa kohustuslikest andmetest ja edasi ei saa tegutseda niikaua kuni andmed on leitud.

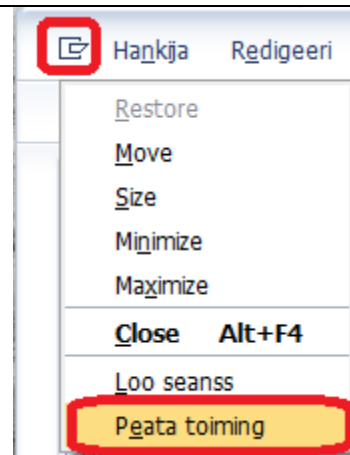
Kõikide äsja sisestatud andmete tühistamiseks aknas valige  või **Redigeeri ->Tühista** (F12).

Süsteem eemaldab andmed aknast, sulgeb selle ning läheb tagasi eelmisesse aknasse. Olenevalt situatsioonist võib süsteem kuvada dialoogikasti, saamaks kinnitust andmete tühistamise kohta.



Toimingu peatamine

Olukorras, kus toiming on jäänud pikemaks ajaks „ketrama“ ja ei allu muudele peatamistele võib selle peatamiseks kasutada rippmenüü funktsiooni **Peata toiming**.



7. SAP toimingute kasutamine

SAP toimingute käivitamisel tuleb orienteerida erinevate valikutega ja dialoogiakendega.

- **'Mummud' ja 'linnukesed'**

Andmete sisestamisel SAPi tuleb mõnikord valida mitmete valikute vahel. Mõningatel juhtudel on võimalik märkida ainult üks valik, teistel juhtudel rohkem kui üks valik.

- Juhul, kui on võimalik märkida ainult üks valik, siis on valikud tähistatud **mummukesega**:
- Kui on võimalik märkida rohkem kui üks valik, siis on need tähistatud **'linnukestega'**:

Kanderea valimine

Olek

Sidumata kanded
Kontrollkuupäeval sidumata 28.10.2015

Seotud kanded
Sidumiskuupäev
Kontrollkuupäeval sidumata

Kõik read
Kande kuupäev

Hankija 50000005

Ettevõtte R000


Üldandmed

Aadress
 Juhtimine
 Maksetehingud


Ettevõtte andmed

Kontoteave
 Maksetehingud
 Kirjavahetus
 Kinnipeetav maks

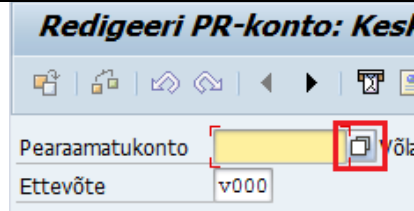
Välja otsingu kasutamine

Kui mingi välja juures asub märk  tähendab see seda, et nupust avaneb loetelu andmetest antud välja täitmiseks.


Kui on tegemist keerulisemate otsingutega, avaneb esmalt erinevate vahelehtedega ja täiendavate tingimustega otsinguaken. Pärast tingimuste sisetamist ja käivitamist, avaneb tingimustele vastav loetelu.

Lihtsamate loetelude korral avaneb loetelu kohe pärast  nupule klikkimist.

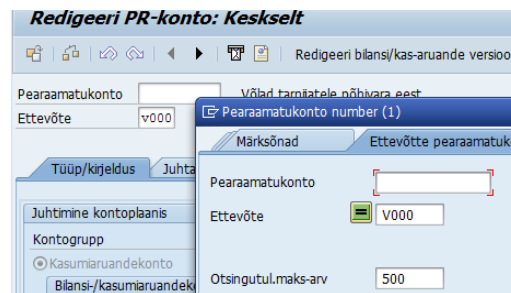
Kirjeldatud väljadele saab sisestada ka manuaalselt väärtusi, kui kasutaja teab täpset koodi. Soovituslik on kasutada loetelusid, et vältida sisestusvigu.



Redigeeri PR-konto: Kes

Pearaamatukonto  Võl

Ettevõtte



Redigeeri PR-konto: Keskself

Redigeeri bilansi/kas-aruande versioo

Pearaamatukonto Võlad tarnijatele põhivara eest

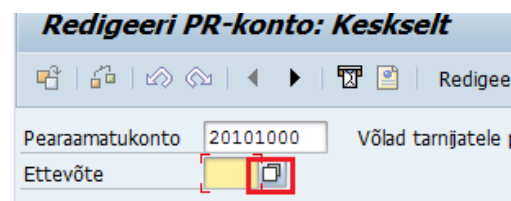
Ettevõtte

Märksõnad Ettevõtte pearaamatuk

Pearaamatukonto


Ettevõtte

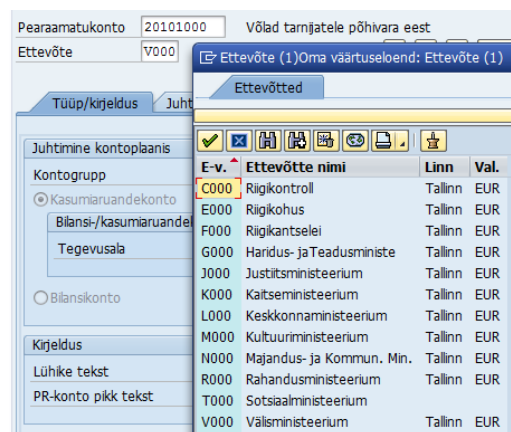
Otsingutul.maks-arv



Redigeeri PR-konto: Keskself

Pearaamatukonto Võlad tarnijatele

Ettevõtte 



Pearaamatukonto Võlad tarnijatele põhivara eest

Ettevõtte

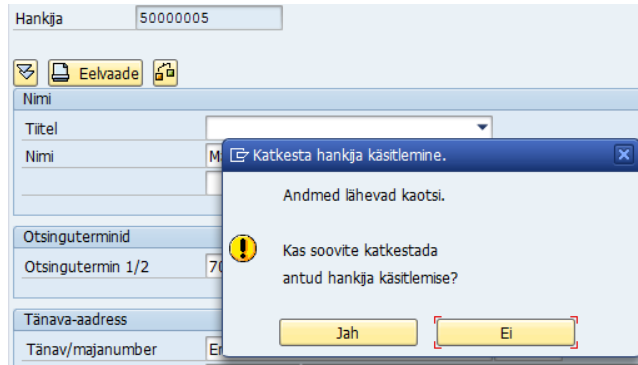
Ettevõtte (1) Oma väärtuseloend: Ettevõtte (1)

E-v.	Ettevõtte nimi	Linn	Val.
C000	Rigikontroll	Tallinn	EUR
E000	Rigikohus	Tallinn	EUR
F000	Rigikantselai	Tallinn	EUR
G000	Haridus- ja Teadusministe	Tallinn	EUR
J000	Justitsministeerium	Tallinn	EUR
K000	Kaitseministeerium	Tallinn	EUR
L000	Keskkonnaministeerium	Tallinn	EUR
M000	Kultuuriministeerium	Tallinn	EUR
N000	Majandus- ja Kommun. Min.	Tallinn	EUR
R000	Rahandusministeerium	Tallinn	EUR
T000	Sotsiaalministeerium	Tallinn	EUR
V000	Välisministeerium	Tallinn	EUR

- **Dialoogiaknad**

SAP süsteem kuvab dialoogikastid siis, kui:

- vajatakse rohkem informatsiooni protsessi jätkamiseks
- antakse edasi informatsiooni (teated) või spetsiifilisi andmeid poolelioleva ülesande kohta.

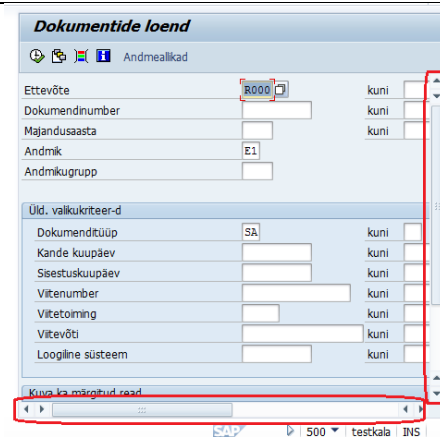


Enne töö jätkamist peab dialoogikastist valima tegevuse. Valiku saab sooritada vajutades soovitud valiku nupule dialoogikastis. Üldjuhul küsib süsteem kinnitust **Jah / Ei** vormis.

- Ekraanivormidega tehtavad toimingud

Kui vaadata informatsiooni, ei pruugi kogu informatsioon aknasse ära mahtuda. Lisainfo nägemiseks võib kasutada kerimisribasid:

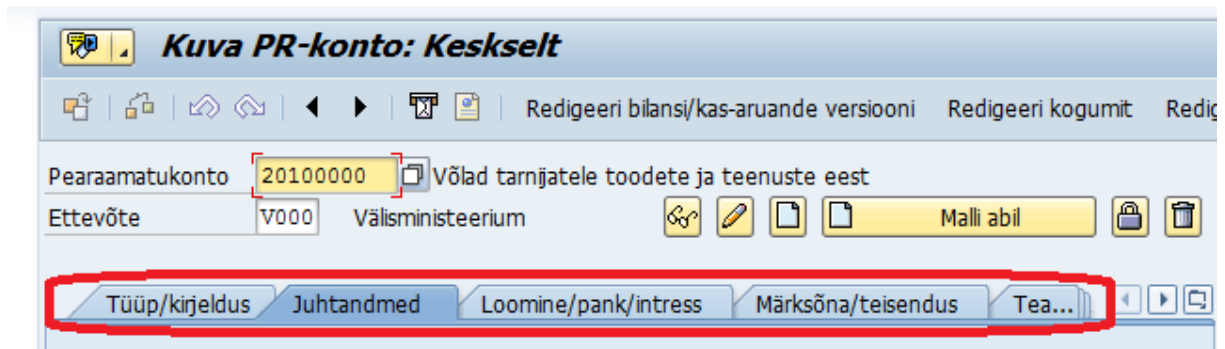
- üles ja alla, kasuta vertikaalset kerimisriba
- vasakule ja paremale, kasuta horisontaalset kerimisriba




7.1. Vahelehed ehk TAB-id

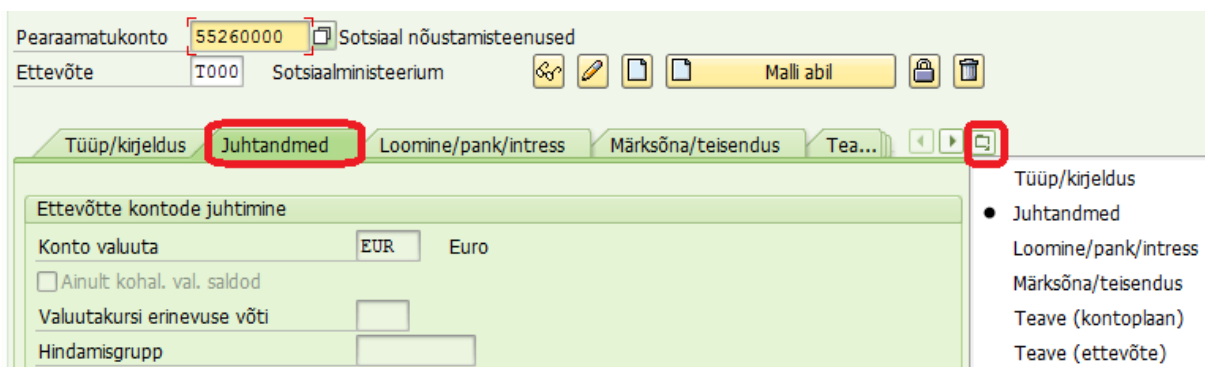
Vahelehed ehk TABS-id võimaldavad sisestada, kuvada ja liikuda erinevate akende vahel. Kompleksset teavet sisaldavates toimingutes annavad vahelehed selgema ülevaate. Lisaks võimaldavad vahelehed liikuda ühelt vahelehelte teisele, ilma et kõik andmed peaks sisestatud olema. Leheküljele saamiseks valida vastav vaheleht lehe päisest.




Näide: Toiming **FS00** – PR konto andmed vahelehtedel on grupeeritud nende sisust lähtuvalt (näit. **Põhiandmed**, **Juhtandmed**, jne.)

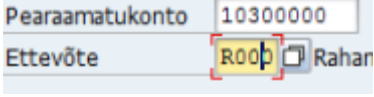
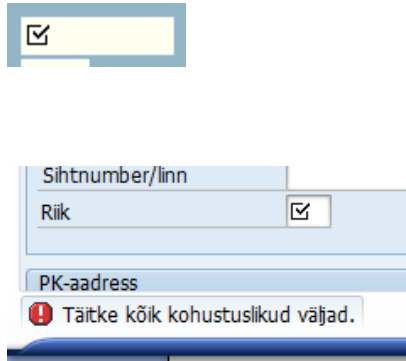
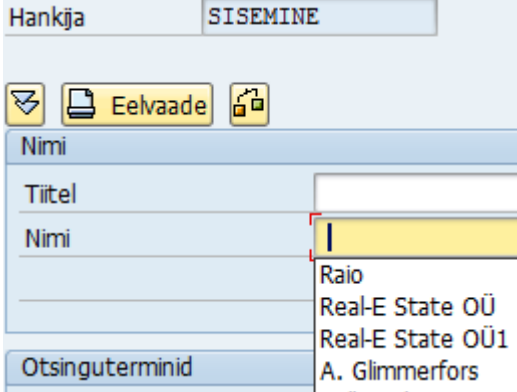


Pikemate vahelehtede riba korral ei ilmu kõik vahelehed ekraanile.

Vahelehtedel ribast paremal oleva nupuga  kuvab süsteem nimekirja kõikide vahelehtede kohta.




Mõnel juhul peavad kõik kohustuslikud väljad olema vahelehel sisestatud, enne kui on võimalik liikuda järgmisele vahelehele. Kui on soov toimingust väljude ilma salvestamata, siis tuleb klõpsata tööriistariba nuppudele   , vastavalt: tagasi, välju, lõpeta tegevus.

<p>Väljalt väljale liikumine</p> <p>Väljalt väljale liikumiseks on kaks varianti:</p> <p>Liikudes hiirega sisestusväljale, kuhu soovitakse liikuda.</p> <p>Kasutada liikumiseks klaviatuuri:</p> <p>TAB - järgmise sisestusvälja</p> <p>Shift + TAB - eelmise sisestusvälja</p>	
<p>Kohustuslikud sisestusväljad</p> <p>Kohustuslikud sisestusväljad on reeglina märgitud 'linnuke' abil.</p> <p>Kui sisestusaknas on kohustuslikud väljad, siis enne järgmise aknasse liikumist tuleb need täita.</p> <p>Üldjuhul, kui aknas ei ole ühtegi kohustuslikku sisestusvälja, võib edasi minna järgmise aknasse või vahelehele ilma andmeid ühessegi välja sisestamata.</p>	
<p>Andmeväljal kasutatud info taaskasutamine</p> <p>Küllalt tihti on vaja väljale sisestatud infot taaskasutada.</p> <p>Uuesti sisestamise asemel on SAP-s taaskasutamise funktsioon, mida saab välja sees olles tagasivõtu (BackSpace) nupuga esile kutsuda. Analoogselt BackSpace nupuga saab eelnevalt kasutatud andmeid valikusse, sisestades väljal tühiku.</p>	 <p>Näide: Hankija nime taaskasutamine</p>

7.2. Andmete salvestamine aknas

Töötades Toimingu kallal, mis sisaldab mitut akent, salvestab süsteem ajutiselt kõik andmed, mis on akendesse sisestatud. Pärast akendes töö lõpetamist tuleb andmete säilitamiseks need salvestada.

Polelioleva Toimingu andmete salvestamiseks klõpsata  või **Salvesta** (Ctrl+S).



Teostades transaktsiooni esmakordselt ja teadmata, milline aken nendest on viimane, annab süsteem märku, kui jõutakse viimasesse aknasse. Näiteks olles viimases aknas ja vajutades Enter, ilmub dialoogiaken, mis teeb ettepaneku andmete salvestamiseks.

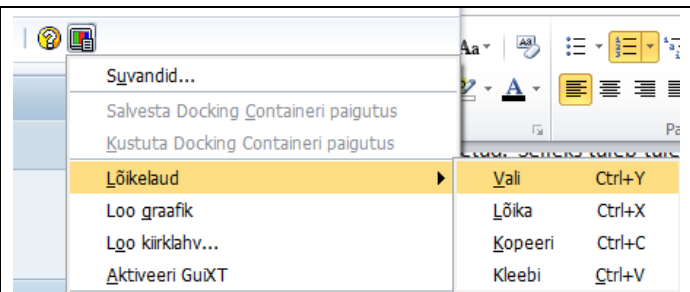
7.3. Lõika/kopeeri/kleebi funktsioonide kasutamine

Toimingute käigus võib tihti ette tulla vajadust andmete kopeerimise järele. Selleks on olemas **Lõika/Kopeeri/Kleebi** (CUT/COPY/PASTE) funktsioonid, mis on SAP süsteemi integreeritud läbi Windows vahemälu .

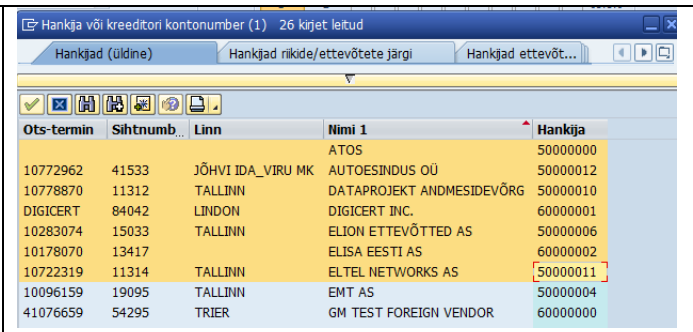
Lõikamiseks või kopeerimiseks tuleb soovitud kõigepealt tekst selekteerida. Selekteeritud tekst on esile tõstetud. Selleks tuleb kasutada **CTRL+X** kopeeritava lõigu alguses ja siis hiirega märkida kopeeritav info ning kopeerimiseks kasutada **CTRL+C** . Kleepimiseks tuleb asetada kursor sinna, kuhu soovitakse teksti paigutada ning käivitada kleepimine **CTRL+V**.

Hiirega pääseb vahemälu menüüsse läbi **Layout** nupu tööriistaribal

Kui on soov kopeerida korraga mitme välja peal olles näiteks loendis või aruande peal, siis andmete kopeerimiseks erinevatest väljadest või väljatüüpidest mällu tuleb aktiveerida valikurežiim **CTRL+Y**. Seejärel tuleb hiirega nuppu all hoides lohistada üle soovitud ala ning **Lõika/Kopeeri/Kleebi** meetodil jätkata.



Ühe välja piires piisab **Ctrl+C** ja **Ctrl+V** kasutamisest.



The screenshot shows a SAP window titled 'Hankija või kreditori kontonumber (1) 26 kirjet leitud'. It displays a table of vendors with columns: Ots-termin, Sihtnumb..., Linn, Nimi 1, and Hankija. The data is as follows:

Ots-termin	Sihtnumb...	Linn	Nimi 1	Hankija
10772962	41533	JÕHVI IDA_VIRU MK	ATOS	50000000
10778870	11312	TALLINN	AUTOESINDUS OÜ	50000012
10778870	11312	TALLINN	DATAPROJEKT ANDMESIDEVÕRG	50000010
10283074	84042	LINDON	DIGICERT INC.	60000001
10283074	15033	TALLINN	ELION ETTEVÕTTED AS	50000006
10178070	13417		ELISA EESTI AS	60000002
10722319	11314	TALLINN	ELTEL NETWORKS AS	50000011
10096159	19095	TALLINN	EMT AS	50000004
41076659	54295	TRIER	GM TEST FOREIGN VENDOR	60000000

8. Kasutajapõhised sätted ja seadistused

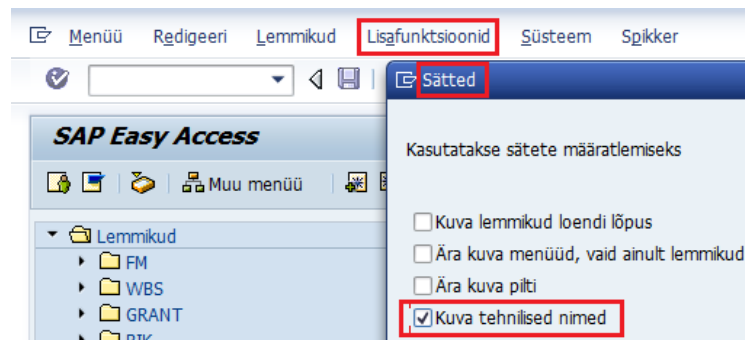
SAP võimaldab kasutajatel muuta mõningaid sätteid ja seadistusi, mis mõjuvatavad SAP väljanägemist ja kasutatavust.

8.1. Üldsätted

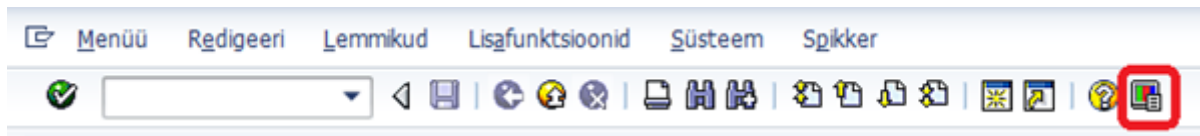
Lisafunktsioonid - Sätted


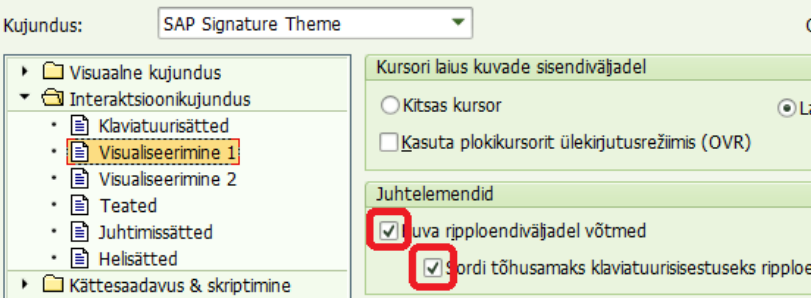
- **Kuva lemmikud loendi lõpus** – asetab menüüribal eelistuste asukoha lõppu
- **Ära kuva menüüd, vaid ainult lemmikud** – eemaldab menüüribalt Standardmenüü ja/või kasutajamenüü ning jätab alles ainult eelistused
- **Ära kuva pilti** – eemaldab SAP ekraanipildi

Kuva tehnilised nimed - toob menüüsse toimingute koodid nimele ette



8.2. Menüüde kasutajapõhised seadistused



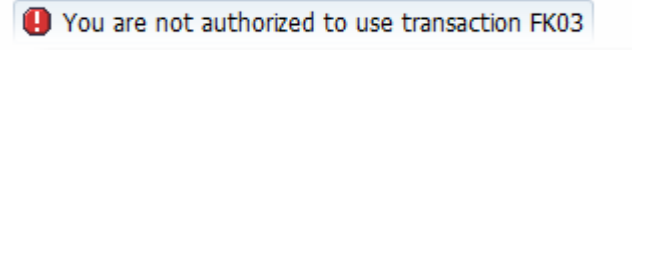
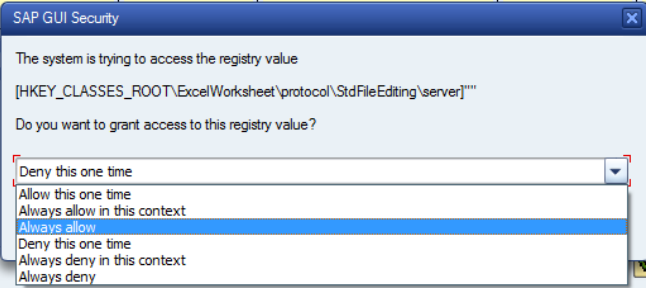
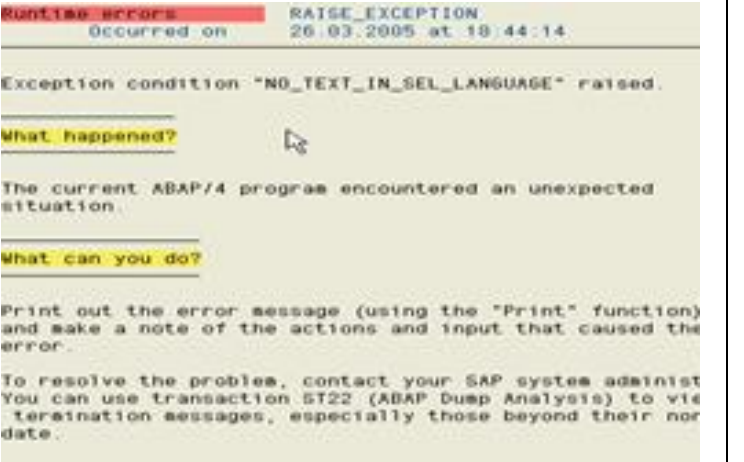
Seadista koh.paigutus	 Paigutuse menüü (süsteemi standardsel tööriistaribal) võimaldab muuta SAP akna parameetreid (nt. fontide suurust, värve, TAB klahvi funktsioone jms).
Rippmenüüde seadistamine	Kasutajapõhine seadistus, millega kuvatakse rippmenüüdes kirjelduste ees koodid. 



Ripploendi võtmed ning **tehnilised nimed** on soovitatav igal kasutajal SAPis kohe alguses ära seadistada.

9. SAP veateated

Igapäevase töö käigus võib SAP erinevatel juhtudel kasutajale edastada vea teated. Järgnevalt mõned tüüpilised veasituatsioonid.


<p>Autoriseerimise vead</p> <p>Autoriseerimise vead võivad tuleneda õiguste puudumisest ühte või teist toimingut läbi viia.</p> <p>Lahendus: Kui on tarvis kindlasti antud Toimingu käivitada / teostada, tuleb pöörduda süsteemi administraatorite või kasutajatoe halduri poole</p>	
<p>Seadistamistead</p> <p>Kasutaja võib aruandeid Excelisse eksportides saada teate, kus küsitakse luba toimingu teostamiseks. Valides Always Allow jätab SAP valiku meelde ning järgmisel korral enam sama tegevuse juures seda ei küsita.</p>	
<p>Üldised programmivead</p> <p>Mingit Toimingu tehes võib juhtuda, et SAP kuvab ekraanile pildi.</p> <p>Sellisteks vigadeks nimetame üldiseid programmivigu, mida peab lahendama SAP rakenduse administraator</p> <p>Lahendus: üldistest programmivigadest tuleb viivitamatult teavitada SAPi kasutajatoele, kes delegerib vea edasi vastavalt vea lahendajale.</p>	



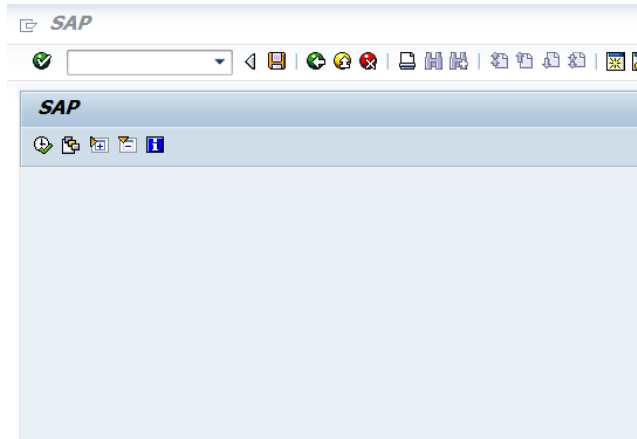
Vea lahendamiseks on kasutajatoele väga oluline, et kogu tarvilik info (kasutaja tunnus, vea kuupäev, transaktsiooni kood), oleksid juurde lisatud.

Probleem: Tühi ekraan

Kui mingi ebakorrekse tegevuse tulemusena on jõutud täiesti tühjale ekraanile, mille peale SAP ei oska edasi käituda, saab väljuda

Toimingust nupu  abil.

Lahendus: tuleb kindlaks teha, mis sai valesti sisestatud ning järgmine kord seda mitte korrata.



Probleem: SAP ei reageeri

Juhul, kui on mingid probleemid ja SAP on täiesti kinni jooksnud ning SAPist ei ole võimalik välja logida ega ka ühtegi akent sulgeda, siis arvuti väljalülitamine ei lõpeta SAPis meie endist tegevust ja kasutaja jääb „rippuma“.

Lahendus: Sellises situatsioonis tuleb kasutajal uuesti sisse logida. Peale kasutajanime ja salasõna sisestamist avaneb aken, kus tuleb ära märkida valikutest esimene valik.

